

Shevi'it Chapters 1-3: Resting the Land - Timeline and Operations

1. Introduction and Background

שמות פרק כג

(ט) וְגַר לֹא תִלְחַץ וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־נַפְשׁ הַגֵּר כִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

(י) וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אֲרָצְךָ וְאַסְפֹּת אֶת־תְּבוּאָתָה:

(יא) וְהַשְּׂבִילֹת תִּשְׁמְטָנָה וְנִטְשָׁתָה וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמּוֹךְ וְיִתְרָם תֹּאכַל חֵיט הַשָּׂדֶה כִּרְתַעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְזִיתָד:

(יב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֹמְרְךָ וַיִּנְפֹּשׂ בְּרֻאֲמַתְךָ וְהָגֵר:

ויקרא פרק כה

(א) וַיְדַבֵּר יְקוֹקֵל אֱלֹמֶשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר:

(ב) דִּבַּר אֱלֹבֵגִי יִשְׂרָאֵל וְאַמַּרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תְבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשַׁבְתָּה הָאָרֶץ שַׁבַּת לַה':

(ג) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרַמְךָ וְאַסְפֹּת אֶת־תְּבוּאָתָה:

(ד) וּבַשָּׁנָה הַשְּׂבִילֹת שַׁבַּת שַׁבְתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שַׁבַּת לִיקוּק שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמֶךָ לֹא תִזְמַר:

(ה) אֵת סִפְיֵיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֲנַבֵּי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שַׁבְתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:

(ו) וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לֹא־כֹלֶה לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וְלִאֲמַתְךָ וְלִשְׂכִירְךָ וְלִתְשֻׁבְבְּךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

(ז) וּלְבַהֲמַתְךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֲרָצְךָ תִהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָה לְאָכֹל: ס

(יח) וְעִשְׂיֹתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשְׂיֹתֶם אִתָּם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:

(יט) וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאֶכְלֹתֶם לְשִׁבְעָה וְיִשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:

(כ) וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׂבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתֵנוּ:

(כא) וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׂבִיעִית וְעִשְׂתֶּם אֶת־הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ הַשָּׁנִים:

(כג) וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתֹּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבֵי־אֶתֶם עִמָּדֵי:

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א

א. מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתה הארץ שבת ליי

ונאמר בחריש ובקציר תשבות, וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל

מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור.

ג. ועל שאר התולדות שבעבודת הארץ עם שאר האבות שלא נתפרשו בענין זה אינו לוקה עליהן...

ד. כיצד החופר או החורש לצורך הקרקע או המסקל או המזבל וכיוצא בהן משאר עבודת הארץ, וכן

המבריך או המרכיב או הנוטע וכיוצא בהן מעבודת האילנות מכין אותן מכת מרדות מדבריהן.

פרק ג

א. עבודת הארץ בשנה ששית שלשים יום סמוך לשביעית אסורה הלכה למשה מסיני, מפני

שהוא מתקנה לשביעית, ודבר זה בזמן שבית המקדש קיים הוא שנאסר מפי השמועה, וגזרו

חכמים שלא יהיו חורשים שדה האילן ערב שביעית בזמן המקדש אלא עד העצרת, ושדה

הלבן עד הפסח, ובזמן שאין מקדש מותרין בעבודת הארץ עד ראש השנה כדין תורה.

משנה מועד קטן פ"א מ"א

משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעיין שיצא בתחלה בין ממעיין שלא יצא בתחלה אבל

אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון ואין עושין עוגיות לגפנים:

2. Chapters 1-2: Parallels and Differences

מסכת שביעית פרק ב

א **עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית**
עד שתכלה הליחה **כל זמן שבני אדם חורשים**
ליטע במקשאות ובמדלעות אמר ר'
שמעון נתת תורת כל אחד ואחד **בידו אלא**
בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד
עצרת:

Permitted Maintenance until Rosh Hashana

ב מזבלין ומעדרין **במקשאות ובמדלעות עד**
ראש השנה...

ג מסקלין עד ראש השנה מקרסמין מזרדין
מפסלין עד ראש השנה...

ד מזהמין את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין
אותן... ומשקין אותן עד ראש השנה
רבי אלעזר בר צדוק אומר אף משקה הוא את
הנוף בשביעית אבל לא את העיקר:

ה סכין את הפגים ומנקבים אותם עד ראש
השנה...

To What Year do Crops Belong?

ו אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב
שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה ואם
נטע או הבריך או הרכיב יעקור

ז **האורז** והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו
לפני ראש השנה מתעשרין לשעבר ומותרין
בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית
ומתעשרין לשנה הבאה:

ח רבי שמעון שזורי אומר פול המצרי שזרעו
לזרע בתחלה כיוצא בהן...

ט הבצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהם
מים שלשים יום לפני ר"ה מתעשרין לשעבר
ומותרים בשביעית...

י **הדלועין** שקיימן לזרע אם **הקשו** לפני ראש
השנה ונפסלו מאוכל אדם מותר לקיימן
בשביעית ואם לאו אסור לקיימן בשביעית
ומרביצין **בעפר לבן** דברי רבי שמעון רבי
אליעזר בן יעקב אוסר

ממרסין **באורז** בשביעית...

מסכת שביעית פרק א

א **עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב**
שביעית בית שמאי אומרים **כל זמן שהוא יפה**
לפרי ובית הלל אומרים **עד העצרת**
וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו:

Defining "Tree Field"

ב איזהו שדה האילן כל שלשה אילנות לבית
סאה אם ראויין לעשות ככר דבילה של ששים
מנה באיטלקי חורשים כל בית סאה בשבילן
פחות מכאן אין חורשין להן אלא מלא האורה
וסלו חוצה לו:

ג אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל רואין אותן
כאילו הם תאנים...

Proof-text for Preceding Halakhot

ד ... שנאמר (שמות לד) בחריש ובקציר
תשבות... חריש של ערב שביעית שהוא נכנס
בשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא
למוצאי שביעית...

Footnote: 3 Trees with 3 Owners

ה שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו
מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן וכמה
יהא ביניהם רבן גמליאל אומר כדי שיהא
הבקר עובר בכליו:

Caring for Saplings Until Rosh Hashana

ו עשר נטיעות מפוזרות בתוך בית סאה חורשין
כל בית סאה בשבילן עד ר"ה היו עשויות
שורה ומוקפות עטרה אין חורשין להם אלא
לצרכן:

ז הנטיעות והדלועים מצטרפין לתוך בית סאה
רשב"ג אומר כל עשרה דלועים לבית סאה
חורשין כל בית סאה עד ר"ה:

ח **עד אימתי** נקראו נטיעות ראב"ע אומר עד
שיחולו רבי יהושע אומר בת שבע שנים רבי
עקיבא אומר נטיעה כשמה

פרק א	פרק ב
ב"ש: כל זמן שהוא יפה לפרי ב"ה: עד העצרת וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו	ת"ק: עד שתכלה הלחה כל זמן שחורשים.. ר"ש: בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד העצרת ר"ש: נתת תורת כל אחד ואחד בידו

3. Anaphora of First 3 Chapters

פרק א	פרק ב	פרק ג
עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית ב"ש: כל זמן שהוא יפה לפרי ב"ה: עד העצרת	עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית עד שתכלה הליחה ר"ש: עד הפסח	מאימתי מוציאין זבלים לאשפתות משיפסקו עובדי עבודה ר' יהודה: משייבש המתוק

4. M 1:4 – Midrashic Source for Tosefet Shevi'it

שמות פרשת כי תשא פרק לד פסוק כא

(יח) אֶת־חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שְׁבַע־לַיִם יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֲדָשׁ הָאֲבִיב כִּי בְחֲדָשׁ הָאֲבִיב יֵצְאֶת מִמִּצְרָיִם:

(יט) כָּל־פֶּטֶר רַחֵם לִי וְכֹל־מִקְנֶךָ תִּזְכֹּר פֶּטֶר שׁוֹר וְשֵׂה:

(כ) וּפֶטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֵׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפְּתוּ כָל בְּכוֹר בְּנֵי־דָתְךָ וְלֹא־יֵרָאוּ פָנָי רִיקָם:

(כא) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּעְבְּדוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת בְּחֵרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבַּת:

(כב) וְחַג שְׁבַע־לַיִם תִּעֲשֶׂה לָךְ בַּבֹּרֵי קִצִּיר חֲטָיִם וְחַג הָאֲסִיף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה:

(כג) שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאֲדֹנָי קִנְקַ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: שֵׁשֶׁת יָמִים תִּעְבְּדוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבַּת בְּחֵרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבַּת:

שביעית פ"א מ"ד

שנאמר (שמות לד) בחריש ובקציר תשבות –

אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית!?

אלא חריש של ערב שביעית שהוא נכנס בשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית

ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר:

5. Opening Theme of Massekhet Shabbat – Compare and Contrast

משנה שבת פרקים א-ו

פרק א

ג. לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא...

ה. בית שמאי אומרים אין שורין דיו וסממנים וכרשינים אלא כדי שישורו מבעוד יום ובית הלל מתירין:

ח. בית שמאי אומרים אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס עובד כוכבים אלא כדי שיעשו מבעוד יום ובכולן בית הלל מתירין עם השמש:

י. אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין פת לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום

פרק ב

א. **במה מדליקין** ובמה אין מדליקין...

פרק ג

א. כירה שהסיקה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר ב"ש אומרים חמין אבל לא תבשיל ובית הלל אומרים חמין ותבשיל בית שמאי אומרים נוטלין אבל לא מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין:

פרק ד

א. **במה טומנין** ובמה אין טומנין...

פרק ה

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה יוצא הגמל באפסר ונאקה בחטם ולובדקיס בפרומביא וסוס בשיר וכל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר ומזין עליהם וטובלין במקומן:

פרק ו

א. **במה אשה יוצאה** ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתתפסם ולא בטוטפת ולא בסנבוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול לרשות הרבים ולא בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בנזמים ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת:

6. M 1:4 – R. Ishmael's Derasha

פ"א מ"ד: ר' ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר:

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי ל"ד, כא

בחריש ובקציר תשבת ר' שמעון בן אלעזר אומר מכלל שנא' בחריש ובקציר תשבת יש לך קציר מצוה שהוא דוחה את השבת והיזה זה זה קציר העומר. ר' ישמעאל אומר יכול תהא חרישת העומר דוחה את השבת ת"ל בחריש ובקציר קציר שזמנו קבוע יצא חריש שאין לו זמן קבוע. ר' יהודה אומר בחריש ובקציר תשבת חריש שקצירו אסור זה חריש שלערב שביעית וקציר שחרישו אסור זה קציר שלמוצאי שביעית. ור' שמעון אומר שבות מן החריש בשעת קציר ושבות מן הקציר בשעת חריש.

ריבמ"ץ מסכת שביעית פרק א משנה ד

ר' ישמעאל אומ' בשנת שביעית הכת' מדבר... יצא קציר העומר שהוא חובה וקוצרו אתה בשביעית

7. Inclusio of Chapter 2

שביעית פ"ב מ"א	שביעית פ"ב מ"י
עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית עד שתכלה הליחה כל זמן שבני אדם חורשים ליטע במקשאות ובמדלעות אמר ר' שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו אלא בשדה הלבן עד הפסח ובשדה האילן עד עצרת:	הדלועין שקיימן לזרע אם הקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאוכל אדם מותר לקיימן בשביעית ואם לאו אסור לקיימן בשביעית התמרות שלהם אסורות בשביעית ומרביצין בעפר לבן דברי רבי שמעון רבי אליעזר בן יעקב אוסר

8. Chapter 3 and its Connection to Chapters 1-2

פרק ג

א. מאימתי מוציאין זבלים לאשפתות משיפסקו עוברי עבירה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר משייבש המתוק רבי יוסי אומר משיקשור:

ב. עד כמה מזבלין עד שלש שלש אשפתות לבית סאה של עשר עשר משפלות של לתך לתך...

ג. עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה יתר מכאן מחציב דברי רבי שמעון וחכמים אוסרין עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה...

ד. המדייר את שדהו עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש רוחות ומניח את האמצעית נמצא מדייר בית ארבעה סאין

היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית העין ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין:

ה. לא יפתח אדם מחצב בתחלה לתוך שדהו עד שיהיו בו שלש מורביות שהם שלש על שלש על רום שלש שיעורן עשרים ושבעה אבנים:

ו. גדר שיש בו עשרה אבנים של משאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו...

בד"א מתוך שלו אבל מתוך של חברו מה שהוא רוצה יטול

בד"א בזמן שלא התחיל בו מערב שביעית אבל אם התחיל בו מע"ש מה שהוא רוצה נוטל:

ז. אבנים שזעזעתן המחרישה או שהיו מכוסות ונתגלו אם יש בהם שתים של משאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו המסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ...

ח. אין בונין מדרגות על פי הגאיות ערב שביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקנן לשביעית אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקנן למוצאי שביעית ולא יסמוך בעפר אבל עושה הוא חייץ כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידו וליטלה הרי זו תנטל:

ט. אבני כתף באות מכל מקום והקבלן מביא מכל מקום...

י. הבונה גדר בינו ובין רשות הרבים מותר להעמיק עד הסלע מה יעשה בעפר צוברו ברשות הרבים ומתקנו דברי רבי יהושע

רבי עקיבא אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים לא יתקנו מה יעשה בעפר צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין...

פרק א	פרק ב	פרק ג
עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית ב"ש: כל זמן שהוא יפה לפרי ב"ה: עד העצרת	עד אימתי חורשין בשדה הלבן ערב שביעית עד שתכלה הליחה ר"ש: עד הפסח	מאימתי מוציאין זבלים לאשפתות משיפסקו עובדי עבודה ר' יהודה: משייבש המתוק ר' יוסי: משייקשר

פ"ב מ"ב	פ"ג מ"א-מ"ד
מזבלין... במקשאות ובמדלעות עד ראש השנה	עד כמה מזבלים (מ"ב)

9. Structure of Chapter 3

פ"ג מ"א-מ"ד: הוצאת זבל	פ"ג מ"ה-מ"ז: נטילת אבנים	פ"ג מ"ח-מ"י: בנייה
עד שלוש שלוש אשפתות (ב)	שלוש על שלוש על רום שלש (ה)	
נותן לשדהו כדרך המזבלים (ד)		צוברו לשדהו כדרך המזבלים (י)
	גדר... הרי אלו ינטלו (ו)	הבונה גדר (י), כל שהן ניטלות (ט)
	אבנים	אבני כתף (ט), בונים/הבונה (ח, י)

שיעור הרב רא"ם הכהן על תוספת שביעית - [כאן](#)

שיעור הרב רא"ם הכהן על מצוות שביעת הארץ - [כאן](#)